# Minderårigas rättigheter vid domstolsförfaranden

Med ”barnvänligt rättsväsende” avses rättssystem som garanterar respekten för och ett effektivt genomdrivande av barns alla rättigheter på högsta möjliga nivå.

Omkring 19 % av EU:s befolkning (95 miljoner) är under 18 år. Minderåriga kan direkt eller indirekt komma i kontakt med EU-ländernas rättssystem på flera olika sätt, exempelvis om de begår, bevittnar eller faller offer för ett brott, om de söker asyl, om de ska adopteras eller om deras föräldrar är oense om vårdnaden.

Följderna av en rättegång kan bli stora i barns liv och avsaknad av ett barnanpassat bemötande kan leda till att deras rättigheter begränsas eller kränks. Om de nationella rättssystemen saknar barnanpassade förfaranden och praxis blir det särskilt svårt för de mest utsatta barnen (t.ex. barn med funktionsnedsättning eller migrerande barn) att utöva sina rättigheter.

Rätten att få tillgång till rättslig prövning bör garanteras för alla barn. Under hela den tid de är i kontakt med rättsväsendet bör barn dessutom behandlas på ett sätt som tar hänsyn till deras ålder, särskilda behov, mognad och kunskapsnivå och beaktar eventuella kommunikationssvårigheter som de kan ha.

Det behövs tydligare information om vilka personer och förfaranden som är involverade i rättskipning som berör minderåriga och en övergripande strategi för att säkra respekten för minderårigas rättigheter. En uppdelning i två kategorier har därför gjorts: **barn som rättssubjekt** och **särskilda förfaranden** som tillämpas i EU-länderna, beroende på vilket rättsområde det rör sig om.

I den första kategorin återfinns generellt allt som rör barns rättskapacitet, t.ex. straffrättsligt eller civilrättsligt ansvar, tillgång till juridiskt stöd, förhållande till skola/utbildning, beslut rörande hälso- och sjukvård, specialdomstolar/-institutioner eller ekonomiskt stöd vid rättslig prövning.

Tanken med den andra kategorin är att samla information om hur barn behandlas i samband med rättsliga förfaranden och om särdragen i EU-ländernas straffrättsliga, civilrättsliga och administrativa förfaranden.

Senaste uppdatering: 21/09/2020

Den här sidan sköts av Europeiska kommissionen. Informationen på denna sida avspeglar inte nödvändigtvis Europeiska kommissionens officiella ståndpunkt. Kommissionen påtar sig inte något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. Vänligen läs den rättsliga informationen för upplysningar om upphovsrätten till EU-sidor.

## Minderårigas rättigheter vid domstolsförfaranden - Bulgarien

### 1. Barnets rättskapacitet

I Bulgarien är minimiåldern för straffrättsligt ansvar 14 år. Man måste i alla ärenden vara minst 14 år för att på egen hand väcka klagan inför domstol.

### 2. Tillgång till anpassade förfaranden

Det finns inga allmänna domstolar som är specialiserade inom området rättskipning för barn. Om en domstol har tillräckligt med personal för att garantera principen om slumpmässig tilldelning av mål placeras domarna antingen vid avdelningen för tvistemål eller avdelningen för brottmål och behandlar endast sina respektive mål. Avdelningar kan inrättas vid regionala domstolar och distriktsdomstolar, och domstolens administrativa chef beslutar om fördelningen av domare till respektive avdelning.

I den bulgariska lagstiftningen ges en rättslig definition av ”barn”. Det finns även en åldersgräns för straffrättsligt ansvar och särskilda regler för hur man utdömer påföljder för minderåriga. I lagen om skydd av barn definieras ett barn som en fysisk person som inte har uppnått 18 års ålder.

Minderåriga delas in i två grupper: 14–16 och 16–18 år. Deras straffrättsliga ansvar är begränsat jämfört med vuxnas straffrättsliga ansvar, med en mindre omfattande begränsning för kategorin 16–18 år.

Minderåriga som har fyllt 16 år kan ha ett administrativt ansvar enligt lagen om administrativa överträdelser och påföljder och enligt särskild lagstiftning såsom dekretet om bekämpning av småhuliganism.

### 3. Sektorsövergripande aspekter

Alla berörda organisationer måste samordna sina insatser för att få en heltäckande förståelse för barn. I lagen om skydd av barn regleras behörigheter för barnskyddsorgan och till dessa räknas den statliga byrån för barnskydd, direktoraten för socialt bistånd på lokal nivå, arbetsmarknads- och socialministern, inrikesministern, utbildnings- och vetenskapsministern, justitieministern, utrikesministern, kulturministern, hälsovårdsministern samt borgmästarna i kommunerna.

### 4. Fortbildning av yrkesverksam personal

Yrkesverksamma som deltar i den rättsliga processen måste vara kvalificerade och ha omfattande erfarenhet, särskilt av arbete med barn. Det finns inga lagstadgade utbildningskrav, men nästan alla specialister har deltagit i behörighetskurser och kompetensutbildning för att få specifika färdigheter.

Socialarbetare och polistjänstemän deltar även i olika studier, seminarier och möten som organiseras av offentliga institutioner, icke-statliga organisationer osv. Byrån för socialt bistånd är den främsta statliga myndigheten som ansvarar för att genomföra politiken för skydd av barn och anordnar ett stort antal utbildningar för att förbättra sina tjänstemäns – socialarbetarnas –kvalifikationer.

### 5. Barnets bästa

Enligt lagen om skydd av barn är en av de viktigaste skyddsprinciperna att trygga barnets bästa och barnets bästa är huvudprincipen när barn deltar i rättsliga förfaranden. Enligt nationell lagstiftning ska barn ges möjlighet att ha en proaktiv roll, uttrycka sin åsikt och vara en del av beslutsfattandet.

### 6. Tillgång till rättsmedel

Enligt lagen om skydd av barn har barn rätt till rättshjälp och rätt att överklaga i alla förfaranden som påverkar deras rättigheter eller intressen.

Barn som saknar rättslig handlingsförmåga kan lämna in klagomål och rättsliga överklaganden via sina föräldrar eller rättsliga företrädare, som då utövar dessa rättigheter för barnets räkning. I lagstiftningen föreskrivs en möjlighet för dessa företrädare att fatta beslut med hänsyn till barnets bästa. Om en barn är ett brottsoffer som fattar beslut om att inte väcka åtal kan en åklagare göra detta på hans eller hennes vägnar och påbörja en förundersökning.

Det finns inga särskilda regler för rättshjälp till barn. De allmänna reglerna i lagen om rättshjälp är tillämpliga.

### 7. Framtida utveckling

Justitieministeriet har i samarbete med många olika berörda parter utarbetat en ny *lag om omdirigering av brottmålsprocesser och disciplinåtgärder för minderåriga*. Målet med lagförslaget är att uppmuntra minderåriga som står i konflikt med lagen till ett lagligt beteende och säkra stödet för deras integrering i samhället genom disciplinåtgärder, samt främja deras deltagande i lämpliga utbildningsprogram. I enlighet med internationella normer och bästa praxis regleras det nya åtgärdssystemet i utkastet till lag för att förebygga anknytande brott och upprepad brottslighet bland minderåriga som uppvisar olagligt beteende.

En väsentlig beståndsdel i den föreslagna ändringen av lagstiftningen är den planerade möjligheten att använda sig av medling. Genom detta införs en återställande (reparativ) rättvisa där ungdomar omdirigeras från brottmålsprocesser för att komma till rätta med skador som orsakats av det rättsstridiga handlandet och i möjlig mån återställa förhållandet mellan lagöverträdaren, offret och samhället.

**8. Familjeliv**

Bulgariens lagstiftning om adoption har reviderats till följd av ratificeringen av konventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner (Haagkonvention). I och med ändringarna infördes registrering av adoptioner och adoptivföräldrar i särskilda register som ett villkor för att tillåta stark adoption. Ett undantag från denna regel görs för adoption av en maka eller makes barn och mor- eller farföräldrars adoption av ett barnbarn.

Enligt bulgarisk lagstiftning kan adoption vara antingen ”stark” eller ”svag”:

Vid **stark adoption** gäller mellan å ena sidan adoptivbarnet och dess avkomlingar och å andra sidan adoptivföräldern och dennes släktingar att samma rättigheter och skyldigheter som mellan de ursprungliga släktingarna uppstår, och att rättigheter och skyldigheter mellan adoptivbarnet och dess avkomlingar gentemot de ursprungliga släktingarna upphör.

Vid **svag adoption** uppstår samma rättigheter och skyldigheter som mellan de ursprungliga släktingarna endast mellan adoptivbarnet och dess avkomlingar å ena sidan och adoptivföräldern å andra sidan; rättigheter och skyldigheter mellan adoptivbarnet och dess avkomlingar gentemot de ursprungliga släktingarna kvarstår. Föräldrars rättigheter och skyldigheter överförs till adoptivföräldern.

Barnvänligt rättsväsende i Bulgarien (324 Kb) en

Senaste uppdatering: 05/10/2023

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

## Minderårigas rättigheter vid domstolsförfaranden - Danmark

**1. Barnets rättskapacitet**

I Danmark måste en kärande vara minst 18 år för att själv kunna väcka talan vid domstol.

**2. Tillgång till anpassade förfaranden**

I brottmål finns det inte några specialiserade institutioner som hanterar brottsoffer och vittnen som är barn. Sådana barn hanteras av den vanliga polisen, åklagarna och domstolarna.

Inte heller på det civilrättsliga området har Danmark några specialiserade institutioner för att hantera barn som deltar i tvistemålsprocesser.

Huvudregeln i det danska rättssystemet är att domare och exekutionsbiträden (*fogeder*) är ”generalister”. Det finns alltså inte några särskilda domare eller *fogeder* för förfaranden som rör barn.

Domstolarna har en allmän skyldighet att handlägga alla mål så skyndsamt som möjligt.

År 2013 bestämde den danska regeringen sig för att ge barn och ungdomar ett starkare skydd mot övergrepp. Om ett barn eller en ungdom antas behöva särskilt stöd ska kommunfullmäktige se till att barnets eller ungdomens förhållanden undersöks.

På det straffrättsliga området finns det inte några specialiserade institutioner som hanterar brottsoffer och vittnen som är barn.

Danmark betraktar ensamkommande barn som en särskilt utsatt grupp, och riktlinjer har utarbetats för att handlägga dessa ansökningar.

Om ett barn är kärande i ett tvistemål företräds det av sina föräldrar eller en förmyndare under rättegången, eftersom barnet saknar processbehörighet. Barn som kallas att vittna i en vanlig tvistemålsdomstol har inte rätt till kostnadsfri advokathjälp.

**3. Tvärvetenskapliga aspekter**

År 2013 anslog den danska regeringen medel till initiativ för att ge barn och ungdomar ett starkare skydd mot övergrepp. Ett av initiativen var att inrätta fem särskilda *børnehus*. Alla kommuner i Danmark är knutna till ett *børnehus*.

En samordningsmekanism har inrättats för att förbättra samarbetet mellan den regionala statsförvaltningen och kommunerna i ärenden med hög konfliktnivå.

**4. Fortbildning av yrkesverksam personal**

Biträdande domare deltar i en rad obligatoriska fortbildningskurser. Dessa kurser inbegriper utbildning i hantering av vårdnadstvister.

När det är relevant ingår detta ämne i regel i domarnas fortbildningskurser och seminarier.

Det finns ingen obligatorisk fortbildning för advokater som företräder barn i tvistemål, brottmål eller förvaltningsmål.

Riksåklagaren erbjuder ett seminarium som ett led i den kompletterande utbildningen för åklagare som har kontakt med barn under en rättsprocess.

Den danska regeringen stöder kontinuerligt kommunerna i deras arbete med att erbjuda rätt tjänster för utsatta barn, ungdomar och deras familjer. Årliga anslag ges därför till fortbildning av kommunernas socialarbetare.

**5. Barnets bästa**

Enligt den danska socialtjänstlagen (*serviceloven*) är kommunen skyldig att ge ett barn det stöd som krävs för barnets bästa. Stödet måste därför anpassas till barnets specifika situation och behov, och ges tidigt och kontinuerligt så att problemen så långt det är möjligt kan lösas i barnets hem eller omedelbara omgivning. Stödet måste dessutom grundas på barnets egna förutsättningar.

**6. Uppföljning och verkställighet av beslut i förfaranden som rör barn**

När ett påstått brott anmäls till polisen är polisen skyldig att ge brottsoffret råd och information om bland annat rätten till rättshjälp.

Domar i tvistemål där ett barn är kärande verkställs av *fogederetten* enligt de vanliga verkställighetsbestämmelserna. Barn som är kärande saknar processbehörighet. De måste därför företrädas av sina föräldrar eller förmyndare.

I familjerättsliga mål är det *fogederetten* som verkställer domar om vårdnaden av barnet och var det ska bo. Verkställigheten inhiberas vid allvarlig fara för barnets psykiska och fysiska hälsa.

**7. Tillgång till rättsmedel**

När ett påstått brott anmäls till polisen är polisen skyldig att ge brottsoffret råd och information om bland annat rätten till rättshjälp och information om klagomål. Talan om enskilt anspråk kan föras under domstolsprocessen.

Ett barn kan ha ställning som kärande. På grund av att barnet saknar processbehörighet får han eller hon emellertid inte själv väcka talan vid nationella domstolar i eget namn.

Ett barn kan ha ställning som svarande, men alla rättshandlingar måste företas av barnets föräldrar eller förmyndare för barnets räkning.

Alla personer, även barn, är skyldiga att vittna i domstol om de får en kallelse från domstolen. En förälders/förmyndares godkännande är inte nödvändigt för att ett barn ska kunna delta i förfarandet som vittne.

Barn kan ha ställning som kärande och svarande i tvistemålsprocesser. Barn saknar i regel processbehörighet och därför utövar deras föräldrar eller förmyndare de rättigheter som tillkommer ett barn som är kärande eller svarande, däribland rätten att överklaga.

**8. Familjeliv**

Innan personer godkänns som adoptivföräldrar genomför sekretariat vid *Adoptionssamrådet* en grundlig utredning av sökandena. Resultatet av utredningen överlämnas till *Adoptionssamrådet*, som grundat på utredningen avgör om sökandena kan godkännas som adoptivföräldrar.
Enligt den danska adoptionslagen (*adoptionsloven*) från 2015 är endast fullständiga adoptioner tillåtna. För närvarande samarbetar det danska ackrediterade adoptionsorganet endast med stater vars lagstiftning tillåter s.k. starka adoptioner.
När det gäller nationella adoptioner anges det i *adoptionsloven* att alla barn som är äldre än 12 år måste ge sitt samtycke till en adoption.
Om ett barn är yngre än 12 år måste statsförvaltningen tillhandahålla information om barnets inställning till adoptionen, om barnets mognad och ärendets natur gör detta möjligt.
Social- och inrikesministern ansvarar för adoptionslagstiftningen.

Barnvänlig rättvisa i Danmark (499 Kb) en

Senaste uppdatering: 30/07/2020

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

## Minderårigas rättigheter vid domstolsförfaranden - Estland

### 1. Barnets rättskapacitet

Enligt den allmänna delen i civillagen har alla personer passiv rättskapacitet. Personer under 18 år har begränsad aktiv rättskapacitet. En domstol kan utöka den begränsade aktiva rättskapaciteten för barn som är minst 15 år, om det är det bästa för barnet och om barnets utvecklingsnivå tillåter det. I Estland måste man vara minst 15 år för att på egen hand väcka klagan inför domstol.

### 2. Tillgång till anpassade förfaranden

Se respektive sida i e-juridikportalen för domstolsväsenden.
Mål som rör barn som begått brott och inte har uppnått minimiåldern för straffrättsligt ansvar (14 år) handläggs av ungdomsdomstolar, vars beslut först granskas av landshövdingen och därefter kan överklagas till en förvaltningsdomstol. Det är möjligt att ansöka om en lämplig åtgärd om målet har behandlats i domstol i minst nio månader, och domstolen ännu inte vidtagit nödvändiga rättsliga åtgärder utifrån en rimlig motivering. Om mer än tre månader har gått utan att parterna fått höras, och utan att de gett sitt samtycke till detta, kan de även överklaga beslutet. Det finns särskilda bestämmelser för interimistiska åtgärder som domstolen kan besluta om för att skydda barnet från skada samt för att säkra åtgärden. I lagstiftningen föreskrivs även undantag från att höra barn med särskilda behov.

### 3. Sektorsövergripande aspekter

Barnets skydd säkerställs av republikens regering, barnskyddsrådet, socialministeriet, socialförsäkringsverket, landshövdingarna och de lokala myndigheterna baserat på deras roller enligt lagen om skydd av barn.

### 4. Utbildning av yrkesverksamma

Domarutbildning anordnas av rådet för juridikutbildning som verkar under Högsta domstolen i enlighet med den estniska domstolslagen. Det estniska advokatsamfundet är medlem i det europeiska advokatsamfundet och har kontakt med andra medlemsstater rörande utbildning inom ramen för samfundet.

### 5. Barnets bästa

Många rättsakter hänvisar till barnets bästa. Enligt lagen om skydd av barn (avsnitt 21) ska barnets bästa komma i främsta rummet.

### 6. Övervakning och verkställighet av beslut i förfaranden som rör barn

Eftersom barn inte har aktiv rättskapacitet meddelas de inte personligen om domen eller dess verkställighet av domstolen. När domen vunnit laga kraft kan barnets juridiska ombud lämna in en ansökan om verkställighet till exekutionsbiträdet. Det anses vara det juridiska ombudets ansvar att informera barnet om verkställighetsförfarandet.

### 7. Tillgång till rättsmedel

I Estland företräds barn i civilrättsliga förfaranden av juridiska ombud, som antas agera för barnets bästa. Det innebär i princip att det juridiska ombudet kan lämna in ansökningar eller överklaganden till domstolen för barnets räkning utan barnets samtycke. Av lagstiftningen framgår dock att ett barn även på egen hand kan lämna in en ansökan/överklagan till domstolen, och barnets juridiska ombud förväntas i allmänhet ställa sig bakom ansökan/överklagan omedelbart. När det gäller ansökningar i familjefrågor har ett barn som är minst 14 år med tillräcklig förståelse för förfarandet rätt att överklaga ett rättsligt avgörande utan att företrädas av ett juridiskt ombud.

### 8. Adoptionsförfaranden, inklusive internationella adoptioner

En person som vill adoptera ett barn lämnar in en adoptionsansökan till sin regionala myndighet. Om den regionala myndigheten förutsätter att villkoren för adoption är uppfyllda lämnar personen in en ansökan om adoption till domstolen. En ansökan om adoption inges också till domstolen på adoptivbarnets bostadsort. Om adoptivföräldern eller barnet inte är bosatt i Estland får domstolen inte besluta om adoption utan samtycke från den kommitté för internationella adoptioner som inrättats vid Republiken Estlands socialministerium. Ett barn som är 10 år eller äldre får endast adopteras om det ger sitt samtycke.

Barnvänligt rättsväsende i Estland (469 Kb) en

Senaste uppdatering: 31/07/2020

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

## Minderårigas rättigheter vid domstolsförfaranden - Grekland

### 1. Barnets rättskapacitet

I Grekland är minimiåldern för straffrättsligt ansvar 15 år. Barn i åldrarna 12–15 som begått brott har rätt att lämna in ett klagomål mot ett administrativt beslut. När barnet fyller 17 år har det ensamt denna rätt.
Barnet måste vara minst 15 år för att på egen hand väcka klagan när det gäller sysselsättning, 18 år för mål som rör asyl, migration, administrativa sanktioner och hälsa, 12 år för att avsluta adoptionsärenden, 16 år i förfaranden som inte är avsedda att avgöra en tvist och 18 år i alla andra mål, såvida inte barnet anses ha begränsad rättskapacitet.

### 2. Tillgång till anpassade förfaranden

Vid alla förstainstansdomstolar och appellationsdomstolar i Grekland finns en brottmålsdomare, en undersökningsdomare och en åklagare som alla är specialiserade på brottmål som rör minderåriga. Ungdomsdomstolen består i sin tur av brottmålsdomare som hör mål där lagöverträdaren är minderårig.

Minderåriga skyddas dessutom av sällskapen för skydd av minderåriga, som inrättas vid alla förstainstansdomstolar och bemannas med domare, åklagare, sociologer, lärare m.fl.
Vid alla förstainstansdomstolar och vid vissa appellationsdomstolar finns särskilda avdelningar med domare i familjerättsliga ärenden. Dessa domare specialiserar sig på familjerätt i den meningen att de, när de dömer i civilrättsliga mål, endast hör familjemål. Dessa befattningar tilldelas under en period av två till fyra år.
Vid förvaltningsdomstolarna finns inga särskilda förfaranden för mål som rör familjerätt eller minderåriga.

**3. Sektorsövergripande aspekter**

Socialtjänsten och familjedomstolarna samarbetar nära varandra i alla faser. Rapporter till domarna förbereds och möten med psykologer hålls så att målet har kommit en god bit på vägen när det når domaren. Vid behov kan domaren alltid begära att barnet och/eller barnets föräldrar genomgår en särskild undersökning där en yrkesverksam person noga kontrollerar levnadsvillkoren och familjemiljön.

**4. Utbildning av yrkesverksamma**

Inom den grundläggande juridikutbildningen finns inte familjerätt som ett separat lagområde. Den ingår dock i den fortbildning som anordnas av organ som den nationella domarskolan, justitieministeriet, advokatsamfunden, den akademiska världen m.fl. Domare och åklagare som specialiserar sig på detta område uppmuntras att delta i denna upplysningsverksamhet.
Gränsöverskridande utbildning säkerställs via de vanliga kanalerna, dvs. EJTN, ERA och andra organ eller institutioner som hanterar juridikutbildning på europeisk nivå.

**5. Barnets bästa**

Alla åtgärder som vidtas av statliga organ eller enheter, samt domstolarna, måste vara förenliga med principen om barnets bästa. I domstolen är det domarens uppgift att förverkliga denna princip i varje enskilt fall.

**6. Tillgång till rättsmedel**

På samma sätt som vuxna åtnjuter barn alla rättigheter och hålls informerade om alla förfaranden som de kan behöva genomgå om de är part i ett brottmål eller tvistemål. Särskilt i brottmål kan åklagaren efter att ha hört barnet stoppa ett straffrättsligt förfarande, om det därigenom är möjligt att förhindra oåterkallelig skada på barnets personlighet.

**7. Familjeliv**

Enligt grekisk lagstiftning måste personer som vill adoptera ett visst barn ansöka hos förstainstansdomstolen på barnets bostadsort för att en dom ska kunna avkunnas i adoptionsmålet. De biologiska föräldrarna måste ge sitt samtycke till adoptionen inför en domare vid dennes avdelning. Om barnet i fråga är 12 år eller äldre måste även barnet ge sitt samtycke. Ett vittne måste inför domstolen intyga att de sökande har förmågan att ta hand om och uppfostra barnet, bland annat vad gäller utbildning och ekonomiska resurser. Detsamma gäller vid internationella adoptioner. Detta förfarande fastställs i artikel 1542 och följande i den grekiska civillagen och artikel 800 i den grekiska lagen om civilrättsliga förfaranden.
Det är dock inte bara minderåriga som kan adopteras. Adoptioner av vuxna förekommer visserligen sällan och avser endast släktingar upp till fjärde graden (dvs. kusiner) (artikel 1579 i den grekiska civillagen). Dessutom kan gifta vuxna endast adopteras med makens eller makans samtycke (artikel 1583 i den grekiska civillagen).
Den förstainstansrätt med flera ledamöter som finns på barnets bostadsort är behörig i nationella och internationella rättsliga adoptionsförfaranden (artikel 800 i lagen om civilrättsliga förfaranden). Särskilt för internationella adoptioner finns även den centrala myndigheten för internationella adoptionsfrågor, som omfattas av det grekiska arbetsmarknadsministeriets behörighet (artikel 19 i lag 3868/2010).

Barnvänligt rättsväsende i Grekland (326 Kb) en

Senaste uppdatering: 25/04/2023

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

## Minderårigas rättigheter vid domstolsförfaranden - Spanien

I artikel 12 i den spanska konstitutionen fastställs myndighetsåldern för spanjorer till 18 år. I Spanien anses minderåriga/barn vara personer under 18 år.

**1. Barnets rättskapacitet**

I Spanien måste man vara minst 18 år för att på egen hand väcka talan inför domstol.
Endast myndiga personer kan väcka talan på egen hand. I allmänhet blir man myndig vid 18 års ålder, eller vid 16 år genom godkännande från en rättslig myndighet, medgivande från föräldrarna eller äktenskap. I vissa regioner är det möjligt att bli myndig vid 14 års ålder.
Minimiåldern för straffrättsligt ansvar i Spanien är 14 år enligt lagen om minderårigas straffrättsliga ansvar. Åtgärder som vidtas för barn som är yngre än så är frivilliga eller avser placering på institution.

**2. Tillgång till anpassade förfaranden**

Ungdomsdomstol: Specialdomstolar som benämns *Juzgados de menores* hör mål rörande brott och ringa förseelser som begåtts av personer i åldrarna 14–17 i enlighet med lag 5/2000 av den 12 januari om minderårigas straffrättsliga ansvar. Brottmål mot ungdomsbrottslingar hanteras av specialiserade domare /åklagare.
Åklagarmyndighetens uppgift är att försvara minderårigas rättigheter enligt lagen. De åtgärder som kan vidtas mot ungdomsbrottslingar mellan 14 och 18 år finns sammanställda i en särskild lag (lag 5/2000 av den 12 januari om minderårigas straffrättsliga ansvar).
Om gärningsmannen är under 14 år gäller inte lagen om minderårigas straffrättsliga ansvar. I stället tillämpas särskilda artiklar i civillagen och övrig gällande lagstiftning.
Mål där det finns barn som är offer eller vittnen handläggs i allmänna domstolar, och särskilda skyddsåtgärder vidtas i enlighet med lagstiftningen beroende på barnets ålder. Exempelvis kan vittnesmål från de mest utsatta barnen lämnas inför en specialiserad psykolog och spelas in för att de inte ska behöva upprepas i domstolen, och för att barnet inte ska behöva möta den utpekade gärningsmannen.
Civilrätt: Första-instansdomstolarna (*Juzgados de Primera Instancia*) behandlar barns anspråk enligt lagen om civilrättsliga förfaranden. Det finns även familjedomstolar (*Juzgados de Familia*), som är specialiserade tvistemålsdomstolar som enbart hanterar familjefrågor.
Åklagarmyndigheten har rätt att delta i civilrättsliga förfaranden som barn eller personer med funktionsnedsättning är parter i, fram till dess att en förvaltare utses för dem.
Även om minderåriga i regel saknar förmåga att själva inleda civilrättsliga förfaranden fastställs i lagen att de, om en åtgärd kan påverka deras intressen och personen har nått en tillräcklig grad av mognad eller är minst 12 år, bör höras.
När det gäller hemskillnad eller äktenskapsskillnad ska domstolen alltid se till barnets bästa.
Följande är förvaltningsmål som rör barn: skydd av barn, adoption, asyl, migration, hälsa, utbildning och administrativa sanktioner.

### 3. Rättsliga och politiska åtgärder för att undvika onödigt dröjsmål i handläggning av mål som rör barn

I allmänhet och för alla behörigheter, samt för att undvika förseningar i mål som rör minderåriga, föreskrivs i lag 1/1996 av den 15 januari om rättsligt skydd av minderåriga att minderåriga som inställer sig eller hörs i rättsliga förfaranden eller förvaltningsmål ska prioriteras. Förfarandet ska ske på ett sätt som är anpassat till de minderårigas situation och utveckling, och vid behov ska de få hjälp av kvalificerade yrkesverksamma eller experter. Samtidigt ska de minderårigas privatliv skyddas och man ska använda ett språk som är begripligt för dem, i tillgängliga format och anpassade efter omständigheterna. De ska även förses med information om både frågornas innehåll och konsekvenserna av deras åsikter, med full respekt för alla rättssäkerhetsgarantier.
Straffrätt: De rättsliga och politiska åtgärder som finns tillgängliga varierar beroende på omständigheterna, dvs. om barnet är offer eller gärningsman.
Civilrätt: Det går att ansöka hos domstolen om införande av säkerhetsåtgärder. Barn kan i regel inte göra en sådan ansökan på egen hand, utan behöver ta hjälp av ett juridiskt ombud.
Om barn är parter i ett familjemål vidtas i regel säkerhetsåtgärder innan domen avkunnas, med hänsyn till det berörda barnets bästa. Det kan bland annat röra sig om vårdnad, livsmedel, umgänge eller finansiella stödåtgärder.

### 4. Mekanismer och förfaranden för stöd av barn och hänsyn till barnets bästa

Den spanska lagstiftningen innehåller ett antal viktiga bestämmelser som bidrar till att stärka de åtgärder som syftar till att göra det lättare för minderåriga att utöva sina rättigheter, och en lämplig rättslig ram har upprättats för att säkerställa rättigheterna till utbildning, hälso- och sjukvård och sociala tjänster för *utländska minderåriga* i Spanien, oavsett administrativ ställning och på samma villkor som minderåriga spanska medborgare. När det gäller *minderåriga som skyddas av offentliga organ* erkänns deras rätt till sjukförsäkring på eget initiativ.
Myndigheterna ska se till att utsatta grupper, t.ex. ensamkommande barn, minderåriga som behöver internationellt skydd, barn med funktionsnedsättning samt barn som fallit offer för sexuella övergrepp, sexuellt utnyttjande, barnpornografi eller människohandel, skyddas och att deras lagstadgade rättigheter iakttas.
Som en grundprincip vad gäller förvaltningsåtgärder fastställs i lagen om rättsligt skydd av minderåriga att barn ska skyddas mot allt slags våld, däribland familjevåld, könsrelaterat våld, människohandel och kvinnlig könsstympning. Skyddet av barn som utsätts för våld i hemmet är en av pelarna i den nya lagen om skydd av barn och ungdomar som offentliggjordes den 28 juli 2015.
Byråerna till stöd för brottsoffer vid justitieministeriet eller de autonoma regionerna har befogenheter i frågan. Dessa byråer gör enskilda bedömningar av brottsoffren för att identifiera deras särskilda stödbehov och hjälpa dem i rättsligt, psykologiskt och socialt hänseende, i syfte att minimera primär viktimisering och undvika sekundär viktimisering. Barnet erbjuds även särskilda stödtjänster.
När det gäller barn som är parter i rättsliga förfaranden fastställs i den spanska lagstiftningen att minderåriga har rätt att höras i alla händelser, utan diskriminering på grund av ålder, funktionsnedsättning eller andra omständigheter. Det gäller både i familjemål och eventuella förvaltningsmål, rättsliga förfaranden eller medling som påverkas och leder till ett beslut som påverkar barnet på ett personligt, familjemässigt eller socialt plan, med vederbörlig hänsyn till barnets åsikter, beroende på dess ålder och mognad. För att kunna utöva denna rätt måste barnet få information på ett begripligt språk och i ett enkelt format som anpassats efter omständigheterna.
Principen om barnets bästa har prioriterats eftersom det anses vara en materiell rättighet, en allmän tolkningsprincip och en rättegångsregel. Den spanska lagstiftningen (lagen om rättsligt skydd av minderåriga) innehåller vidare krav på att man ska vidta alla åtgärder som tryggar barnets bästa, särskilt åtgärder för att skydda barnets privatliv.
Tanken är att barnets bästa ska utvärderas och fastställas för varje enskilt barn, med hänsyn till alla omständigheter som rör honom eller henne.
Definitionen av och kriterierna för att fastställa barnets bästa anges i artikel 2 i lagen om rättsligt skydd av minderåriga.

### 5. Övervakning av verkställighet av beslut i förfaranden som rör barn

Barnet som gärningsman: Det yttersta syftet med straffrättsliga bestämmelser för barn är att återanpassa dem i samhället, och för att lyckas med detta behövs utbildningsinsatser och specialiserad personal. Att säkerställa ett barnvänligt rättsväsende efter de rättsliga förfarandena är till stor del en uppgift för de autonoma regionerna. Det är de som har huvudansvaret för de åtgärder som krävs inom ramen för återanpassning, samhällstjänst och utbildning.
Barnet som offer: Barn som är brottsoffer erbjuds sociala tjänster som är anpassade till deras specifika fall.

**Civilrätt:**

Barn kan vara parter i civilrättsliga förfaranden. De meddelas då eventuella rättsliga avgöranden, och kan begära att en dom ska verkställas, genom sitt juridiska ombud (eftersom de saknar rättskapacitet), såvida de inte har förklarats myndiga.
Barn som svarande: Barn kan ha gjort sig skyldiga till kontraktsbrott och är ansvariga med sin egen egendom.

### 6. Tillgång till rättsmedel

Det är viktigt att notera att tillgången till rättsmedel, såsom åtgärder för att skydda barnets rättigheter vid intressekonflikter med föräldrarna, enligt spansk lagstiftning är densamma inom alla behörigheter.

**Straffrätt:**

Rättigheter vid beslut om att inte väcka åtal: Det finns en mycket omfattande rättslig ram för att skydda minderåriga brottsoffer i Spanien – lag 4/15.
Alla barn har rätt att få information, väcka klagan, överklaga eller begära rättslig omprövning samt kräva skadestånd/ersättning under eller efter ett brottsmålsförfarande där barnet varit offer. Barn som saknar resurser har rätt till kostnadsfritt rättsligt bistånd.

**Civilrätt:**

För att försvara sina rättigheter och garantier kan barnet
ansöka om skydd och förmyndarskap hos behörigt offentligt organ,
informera åklagaren om situationen,
klaga hos ombudsmannen,
ansöka om tillgängliga sociala resurser hos offentliga förvaltningar,
ansöka om rättsligt bistånd och om att bli tilldelad en försvarare,
lämna in enskilda klagomål till kommittén för barnets rättigheter.
Enligt lagen kan en förmyndare utses om det finns intressekonflikter.
I tvistemålsdomstolar är det möjligt att bestrida förvaltningsbeslut inom ramen för skydd av minderåriga.

Child-friendly justice in Spain (606 Kb) en

Senaste uppdatering: 17/01/2024

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

## Minderårigas rättigheter vid domstolsförfaranden - Frankrike

## 1. Minderårigas rättskapacitet

Minderåriga under 18 år saknar rättskapacitet enligt fransk lagstiftning och måste därför företrädas av ett juridiskt ombud (vanligen deras föräldrar) för att utöva sina rättigheter. Minderåriga ska vara delaktiga i alla beslut som berör och är relevanta för dem, beroende på ålder och omdöme.

## 2. Tillgång till lämpliga förfaranden

Specialiserad personal, i synnerhet specialiserade domare i barn- och ungdomsdomstolen, ansvarar för mål som rör minderåriga. Det rättsliga skyddet för unga (*Protection judiciaire de la jeunesse*) och andra behöriga sammanslutningar kan ingripa i mål som rör en minderårig.

Enligt lagstiftningen kan en minderårig inleda en tvist med sina föräldrar. I sådana fall kan en oberoende person utses till tillfällig handläggare.

***I straffrättsliga sammanhang*** har minderåriga rätt att vända sig till en advokat utan föräldrarnas tillstånd, och de får även kostnadsfri rättshjälp. Advokaten anses vara den första kontaktpunkten för att få information och spelar en stödjande och skyddande roll för den minderårige. Advokaten kan begära att målet hålls inför stängda dörrar, att den minderårige inte ska behöva se den tilltalade, att eventuella ytterligare medicinska undersökningar ersätts av en granskning av akten och att vissa utredningsåtgärder (t.ex. *confrontation*) inte äger rum.

**— Om en minderårig är svarande eller part i förfarandet** och någon av dennes rättigheter kränks kan förfarandet avbrytas och den minderårige frisläppas. Minderåriga (över 10 år) kan sitta i förvar under tillsyn av särskilt utbildad personal i lokaler avsedda för minderåriga.

**— Om en minderårig är vittne** i ett mål ska domare och kriminalpoliser ta hänsyn till barnets utsatthet. Minderåriga som är under 16 år behöver inte avlägga ed.

**— Minderåriga som är offer ges särskilt skydd.** Om den minderårige är kärande i ett civilrättsligt förfarande kan han eller hon dessutom kräva skadestånd för den skada som han eller hon lidit. Om den dömde inte är solvent kan offret få ersättning från en garantifond (beroende på omständigheterna), nämnden för brottsskadeersättning (CIVI) och/eller tjänsten för hjälp med indrivning av brottsskadeersättning (SARVI).

***I civilrättsliga sammanhang*** ska minderåriga i regel företrädas av sitt juridiska ombud. Om det uppstår en intressekonflikt mellan den minderårige och föräldrarna utses en handläggare. Föräldrarna har därefter 15 dagar på sig att överklaga denna utnämning.

I vissa situationer föreskrivs uttryckligen i lagen att minderåriga får agera på egen hand (särskilt minderåriga som är i riskzonen när det gäller utbildningsstöd, ansökan om edsvuren utsaga för att fastställa föräldraskap, ansökan om myndighetsförklaring och ansökan om att fastställa nationaliteten hos ensamkommande minderåriga).

## 3. Lagar och åtgärder för att minska tidsfristerna i mål som rör minderåriga

***I straffrättsliga sammanhang*** kan åklagaren begära att den minderårige omedelbart inställer sig inför barn- och ungdomsdomstolen, för att se till att han eller hon hörs inom tio dagar och två månader. Detta förfarande är endast möjligt om det inte längre krävs någon utredning av omständigheterna, i förhållande till särskilda brott och beroende på den minderåriges ålder och den utdömda påföljden. Om den minderårige inställer sig tidigare innebär det dessutom att åklagaren kan begära att den minderårige hörs inför barn- och ungdomsdomstolen inom en till tre månader.

***I civilrättsliga sammanhang*** finns inga särskilda bestämmelser för att påskynda mål i första instans som rör barn. Om ett beslut av barn- och ungdomsdomstolen överklagas fastställs däremot i lagstiftningen att målet bör höras så snart som möjligt.

## 4. Särskilda mekanismer och förfaranden för att stödja barnet och trygga barnets bästa

Det är av yttersta vikt att ta hänsyn till barnets bästa när ett barn är part i rättsliga förfaranden. I lagstiftningen upprepas ofta att domare måste motivera sina beslut utifrån de grundläggande kriterierna för barnets bästa. De måste ta hänsyn till barnets familjesituation och sociala och ekonomiska förhållanden samt de synpunkter som barnet uttrycker. Det finns dock inga protokoll eller riktlinjer med definitioner av barnets bästa.

***I straffrättsliga sammanhang*** ska de regionala myndigheterna meddela den rättsliga myndigheten om en minderårig har utsatts, eller antas ha utsatts, för misshandel. Om den minderårige har utsatts för sexuella övergrepp ska åklagaren omedelbart informera barn- och ungdomsdomaren och ansöka om rehabiliteringsstöd.

Skyldigheterna vad gäller rätten till förtrolig kommunikation mellan advokat och klient gäller inte om den minderårige har utsatts för övergrepp eller berövats. Vissa brott mot minderåriga har längre preskriptionstid, som börjar löpa först när offret blir myndigt. Om den tilltalade är minderårig ska han eller hon höras inför stängda dörrar, och det som sägs där får inte offentliggöras.

***I civilrättsliga sammanhang*** ansvarar domaren i barn- och ungdomsdomstolen för rehabiliteringsstöd till minderåriga som är i riskzonen. Genom civillagen ges långtgående befogenheter till domare i familjedomstolar som särskilt ska säkerställa skyddet av barnets bästa.

## 5. Verkställighet av beslut som rör minderåriga

***I straffrättsliga sammanhang*** är den minderåriges föräldrar och advokat direkt delaktiga i genomförandet av eventuella åtgärder. Under utredningsfasen kan domaren i barn- och ungdomsdomstolen eller undersökningsdomaren besluta om ett antal åtgärder (för minderåriga som är 10–18 år: placering, prövotid, reparationer och vardagsaktiviteter; för minderåriga som är 13–18 år: häktning, domstolskontroll och elektronisk övervakning i hemmet).

Barn- och ungdomsdomstolen kan besluta att överlämna minderåriga som är 10–18 år till deras familj, alternativt besluta om reparationer, villkorligt straff med prövotid, vardagsaktiviteter, placering eller rättsligt skydd. För minderåriga som är 13–18 år kan domstolen även utfärda en tillrättavisning eller varning eller besluta om reparationer, vardagsaktiviteter (som för minderåriga mellan 16 och18 år kan bestå av samhällstjänst), prövotid eller rättsligt skydd. Påföljder kan utdömas för **minderåriga mellan 10 och 18 år** i form av ett förbud mot tillträde till vissa platser eller mot att träffa vissa personer, samt placering. Som en sista utväg kan **minderåriga som är över 13 år** dömas till fängelse (vid avdelningen för minderåriga i ett häkte eller på en ungdomsanstalt – specialiserade behandlare måste närvara).

***I civilrättsliga sammanhang*** verkställs beslut om föräldraansvar, underhållsbidrag eller skydd av minderåriga som befinner sig i riskzonen omedelbart. Beroende på den minderåriges omdöme är det många gånger föräldrarna som måste verkställa domen. Om den minderårige står i konflikt med sina föräldrar och i mål där domstolen ännu inte fattat beslut i frågan (t.ex. att utse en förmyndare) kommer en handläggare att ansvara för att åtgärderna för den minderåriges bästa verkställs.

## 6. Adoption

Adoption omfattar flera steg: ansökan om godkännande, matchning och anknytning mellan barnet och adoptivföräldern samt de rättsregler som ger upphov till det rättsliga föräldra-barnförhållandet. Det finns två sorters adoption i Frankrike: svag adoption (där det ursprungliga rättsliga föräldra-barnförhållandet bibehålls) och stark adoption (det ursprungliga rättsliga föräldra-barnförhållandet ersätts med ett föräldra-barnförhållande med adoptivföräldrarna – gäller endast barn under 15 år).

Den övre underrätten för tvistemål (*Tribunal de Grande Instance*) har behörighet i båda fallen och adoptionen kan endast godkännas om den är det bästa för barnet. En minderårig som är över 13 år måste ge sitt samtycke till adoptionen.

Child-friendly justice in France (749 Kb) fr

Senaste uppdatering: 31/07/2020

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

# Minderårigas rättigheter vid domstolsförfaranden - Kroatien

## Barns rättskapacitet

Barn i Kroatien har rättskapacitet (förmågan att ha rättigheter och skyldigheter), och processbehörighet (förmågan att uppträda som kärande eller svarande i rättsliga förfaranden). Barn får endast befogenhet att utföra rättshandlingar (kapacitet att ingå avtal samt den rättsverkan som normalt sett träder i kraft vid 18 års ålder) om de ingår äktenskap, blir föräldrar (från 16 års ålder) eller ingår anställningsavtal (från 15 års ålder).

## Tillgång till särskilda förfaranden

Följande berörda parter får delta i **brottmålsprocesser** där barn är inblandade:

Barnombudsmannen (*pravobranitelj za djecu*).

Specialiserade polistjänstemän vid inrikesministeriet som är utbildade för att arbeta med barn som utsatts för och begått brott.

Ungdomsdomstolar och domare i brottmålsprocesser som rör barn.

Allmänna åklagare för ungdomar vid åklagarmyndigheten.

Specialiserade advokater för förfaranden som rör barn. De utses, när så krävs, av domstolens ordförande från den förteckning som tillhandahålls av det kroatiska advokatsamfundet (*Hrvatska odvjetnička komora*) (vanligtvis som försvarsadvokater).

Socialarbetare, som har en stor roll i brottmålsprocesser som rör barn.

Särskilda barnkliniker och barnsjukhus.

En mängd specialiserade icke-statliga organisationer, sakkunnigbiträden som inte är jurister (på ungdomsdomstolarna och åklagarmyndigheten), volontärer osv.

Barn och minderårigas (upp till 23 års ålder) deltagande i domstolsförfaranden i mål där barnet är gärningsperson regleras av lagen om ungdomsdomstolar ( *Zakon o sudovima za mladež*).

Lokala domstolar (*općinski sudovi*) genomför civilrättsliga förfaranden, även sådana som rör barn, eftersom inga särskilda domstolar har inrättats för att endast handlägga tvister som rör barn och minderåriga. Lokala domstolar är behöriga att döma i första instans i mål som rör underhåll, huruvida ett äktenskap har ingåtts, annullering av äktenskap och äktenskapsskillnad, fastställande eller bestridande av faderskap eller moderskap samt vårdnaden om barn och föräldraansvar.

Centraler för social omsorg (*Centri za socijalnu skrb*) är offentliga organ som verkar för att skydda och stödja barn. De kan ha inflytande över domstolsbeslut. I domstolsförfaranden kan en central för social omsorg ha rättslig status som part i målet, eller delta som intervenient. Eftersom dessa centraler spelar en viktig roll för att skydda barn i rättsprocesser har de getts olika möjligheter att förespråka barnets bästa.

Barnombudsmannen är en oberoende myndighet som endast ansvarar inför parlamentet. Ombudsmannens syfte är att skydda, övervaka och främja barns rättigheter och intressen.

Inga särskilda domstolar eller institutioner har inrättats för att enbart behandla barns och minderårigas rättigheter i administrativa förfaranden.

Förvaltningsdomstolarna (*upravni sudovi*) har allmän behörighet att avgöra alla förvaltningsrättsliga tvister, inbegripet sådana som rör barn/minderåriga.

Alla behöriga myndigheter som deltar i brottmålsprocesser som rör barn eller minderåriga i egenskap av svarande eller brottsoffer måste agera skyndsamt för att slutföra sitt arbete så snabbt som möjligt. Enligt lagen om ungdomsdomstolar (*Zakon o sudovima za mladež*) är straffrättsliga förfaranden mot ungdomar eller som rör barns rättsliga skydd betraktas som brådskande och måste inledas – och relevanta beslut måste fattas – utan onödigt dröjsmål.

Domstolsförfaranden mot ungdomsbrottslingar samt undersökningar och förfaranden som utförs av polis och allmänna åklagare betraktas som brådskande.

Förseningar vid verkställighet av påföljder mot ungdomar ska minimeras och domstolens ska inleda sådana förfaranden utan onödigt dröjsmål, efter att domstolsavgörandet vunnit laga kraft och om det inte finns några rättsliga hinder för att verkställa dem.

Förfaranden där ett barns personliga rättigheter ska avgöras betraktas som brådskande, och den första förhandlingen ska hållas inom femton dagar från det att förfarandet inleddes. Beslut i förfaranden om interimistiska åtgärder, vårdnad av och ett personligt förhållandet till barnet samt överlämnande av barnet ska meddelas och delges inom trettio dagar från den dag förfarandet inleddes. En domstol i andra instans ska meddela och delge domen inom trettio dagar från den dag överklagandet mottogs.

I enlighet med straffprocesslagen (*Zakon o kaznenom postupku*) har barn och minderåriga i egenskap av brottsoffer rätt att höras, vittna och delta i brottmålsprocessen. Barn och minderåriga har dessutom rätt att få information om alla relevanta fakta, att lämna in bevis gällande brottet och brottmålsprocessen, samt att överklaga. De har rätt att ställa frågor till misstänkta, vittnen och sakkunnigvittnen under domstolsförhandlingar och att lämna kommentarer och förklaringar beträffande sådana vittnesmål.

I praktiken utvärderar specialisterna som deltar i förfaranden om skydd av barn vad som ligger i barnets bästa. De kan föreslå åtgärder för skydd av barn till domstolen. Utvärderingen av barnets bästa grundas på principer och arbetsmetoder som används av socialarbetare, psykologer, lärare och andra.

För att säkerställa överensstämmelse med Europakonventionen om utövandet av barns rättigheter kan en domstol utse en särskilt ombud för barnet om personen med föräldraansvar inte är bemyndigad att företräda barnet på grund av en intressekonflikt. Vanligtvis är ett sådant ombud en advokat med relevant erfarenhet av rättsprocesser som rör barn. Särskilda ombud kan utses i vissa familjerättsliga processer som gäller omhändertagande av ett barn eller en minderårig, mål om äktenskapsskillnad och adoptioner, samt i mål som rör skyddandet av barns personliga rättigheter och intressen.

Att skydda barnets bästa är en av principerna i Kroatiens författning. I denna anges bland annat att föräldrar har ansvar för sina barns uppfostran, välfärd och utbildning och ansvarar för att säkerställa att barnen utövar sin rätt till en fullständig och harmonisk utveckling. Enligt tillämplig lagstiftning måste staten särskilt uppmärksamma föräldralösa barn och barn som försummas av sina föräldrar. Alla har dessutom en skyldighet att skydda barn och att informera behöriga myndigheter vid misstanke om att barn far illa. Ungdomar, mödrar och personer med funktionsnedsättning har rätt till särskilt skydd på arbetsplatsen. Alla bör ha tillgång till utbildning på lika villkor. Obligatorisk utbildning är enligt lag kostnadsfri.

## Uppföljning av verkställighet av beslut i förfaranden som rör barn

Kroatien har antagit lagen om verkställande av påföljder för ungdomar som döms för brott och förseelser (*Zakon o izvršavanju sankcija izrečenih maloljetnicima za kaznena djela i prekršaje*).

Syftet med lagen är att fastställa följande:

Villkoren för att verkställa påföljder för barn/minderåriga i brottmålsprocesser för brott som har begåtts, särskilt fostrande åtgärder, intagning för sluten ungdomsvård och säkerhetsåtgärder.

Villkoren för att verkställa påföljder för förseelser som har begåtts av barn/minderåriga.

Ombud från en behörig central för social omsorg spelar en viktig roll när det gäller att säkerställa att barn/minderåriga som har begått ett brott behandlas på rätt sätt.

Centraler för social omsorg ansvarar även för att kalla barn och hänvisa dem för fostrande åtgärder samt ger all information och stöd som krävs. Syftet med fostrande åtgärder är att ge ungdomsbrottslingar skydd, omsorg, hjälp, övervakning samt allmän utbildning och yrkesutbildning och på så sätt påverka deras uppfostran och övergripande personliga utveckling, och förbättra deras ansvarskänsla så att de inte begår nya brott.
De olika typerna av fostrande åtgärder är följande: reprimand från domstolen, särskilda skyldigheter (t.ex. be den skadelidande om ursäkt; åtgärda den skada som orsakats av brottet i den utsträckning detta är möjligt för barnet; regelbundet närvara i skolan; inte utebli från arbetet; närvara vid en yrkesutbildning som är lämplig enligt deras förmågor och preferenser; ta anställning och fortsätta att arbeta; använda sin inkomst under övervakning av och med rådgivning från den person som ansvarar för den fostrande åtgärden; delta i det arbete som utförs av humanitära organisationer eller lokala eller miljöskyddsrelaterade verksamheter; avstå från att besöka vissa platser eller närvara vid vissa evenemang eller vara i kontakt med vissa individer som utövar ett dåligt inflytande på dem; efter godkännande av den minderårigas rättsliga ombud få medicinsk behandling eller behandling för drogmissbruk eller annat missbruk; delta i psykosocial terapi individuellt eller i grupp vid ett rådgivningscentrum för ungdomar; delta i yrkesutbildningskurser; inte lämna sin fasta eller tillfälliga bostad under en längre tid utan godkännande från centralen för social omsorg; remittering till behörigt förarprovskontor för en utvärdering av kunskap om trafikregler; inte närma sig eller trakassera offret), ytterligare vård och övervakning; ytterligare vård och övervakning vid en fostringsanstalt under dagtid; remittering till ungdomshem, remittering till fostringsanstalt, remittering till ungdomsvårdsanstalt eller remittering till en särskild fostringsanstalt.
Sluten ungdomsvårdt är en särskild form av frihetsberövande vad gäller de villkor som måste vara uppfyllda för denna påföljd, dess varaktighet och syfte, samt restriktioner. Äldre barn som begår brott (minderåriga som var minst 16 men ännu inte 18 år gamla när brottet begicks) kan dömas till sluten ungdomsvård om de har begått ett brott som medför en lagstadgad påföljd om minst tre års fängelse och om fostrande åtgärder inte kan anses räcka på grund av brottets karaktär, svårighetsgrad och graden av skuld .
Barn och minderåriga som saknar rättskapacitet företräds av sina rättsliga ombud som förser dem med information om rättens beslut och verkställande av påföljder.
Under verkställighetsförfarandet har domstolen rätt att beordra skyddsåtgärder för att skydda barn eller minderåriga från onödig skada efter att utomrättsliga förfaranden har genomförts. Dessa skyddsåtgärder är följande: begränsning av olämpliga kontakter eller begränsad kontakt med en av barnets föräldrar, mor- eller farföräldrar, bröder eller systrar (eller halvbröder eller halvsystrar), eller med barnets make eller maka.

### Tillgång till rättsmedel

#### a) Brottmålsprocesser

Var och en har rätt att överklaga en dom som behörig domstol har utfärdat i enlighet med tillämpliga bestämmelser i straffprocesslagen. Barn eller minderåriga i egenskap av brottsoffer har – liksom den allmänna åklagaren, den svarande och försvarsadvokaten – rätt att överklaga förstainstansrättens dom. Målsäganden får överklaga domen på grund av domstolens beslut om rättegångskostnaderna eller skadeståndstalan. Om den allmänna åklagaren har tagit över åtalet från målsäganden som privat åklagare får dock den senare överklaga på alla grunder som en dom kan bestridas på.
Alla som har rätt att överklaga en dom får överklaga en dom om fastställande av straff för en minderårig, ett beslut om en fostrande åtgärd mot en minderårig eller ett beslut om att vilandeförklara förfarandet. Överklagandet ska inges inom åtta dagar från mottagandet av domen eller beslutet. Försvarsadvokaten, åklagaren, maken eller makan, en släkting i rakt upp- eller nedstigande led, en adoptivförälder, förmyndare, bror, syster och familjehemsförälder får inge ett överklagande på den minderåriges vägnar, även mot hans eller hennes vilja. Domstolen i andra instans får ändra förstainstansrättens beslut genom att utdöma en hårdare påföljd mot en minderårig endast om detta yrkas i överklagandet.

#### b) Civilrättsliga förfaranden

Barn och ungdomar som deltar i rättsliga förfaranden har rätt att anföra klagomål, överklaga eller väcka talan enligt de allmänna regler som fastställs i civilprocesslagen (*Zakon o parničnom postupku*) och lagen om medborgerliga skyldigheter (*Zakon o obveznim odnosima*).
Eftersom barn och minderåriga i allmänhet inte har rättskapacitet vidtar deras föräldrar eller vårdnadshavare särskilda åtgärder i deras namn och på deras vägnar i egenskap av rättsliga ombud. Barnets rättsliga ombud har rätt att företa alla processhandlingar på barnets vägnar, inklusive att inge ett överklagande. En dom som utfärdats av förstainstansrätten får överklagas och ett överklagande innebär att verkställigheten av domstolens beslut i frågan tillfälligt upphävs. Ett överklagande kan inges baserat på en betydande överträdelse av bestämmelserna för civilrättsliga förfaranden, felaktigt eller bristfälligt fastställande av omständigheterna och oriktig tillämpning av materiell rätt. Tidsfristen för att lämna in ett överklagande mot en dom i första instans är normalt sett 15 dagar från datum för mottagande av domen.

#### Adoption

I familjelagen (*Obiteljski zakon*) regleras adoption som en särskild form av familjevård och rättslig vård av barn som saknar tillräcklig föräldraomsorg. Detta skapar en varaktig relation mellan föräldrarna och barnet och adoptivföräldrarna beviljas föräldraansvar. Adoptivföräldrar måste vara kroatiska medborgare (i undantagsfall kan de vara utländska medborgare om detta är av särskilt intresse för barnet), minst 21 år gamla och minst 18 år äldre än det adopterade barnet. Ett barn kan adopteras gemensamt av gifta par eller utomäktenskapliga partner, av en make/utomäktenskaplig partner om den andra maken /utomäktenskapliga partnern är den andra föräldern eller adoptivföräldern och den andra makens/utomäktenskapliga partnerns samtycke, eller av en person som är ogift eller i ett utomäktenskapligt partnerskap.
Adoption kan beviljas upp till barnets artonde födelsedag. Ett barn får adopteras om han eller hon uppfyller de lagstadgade adoptionskraven och om adoptionen gynnar barnets välbefinnande. Ett barn som har fyllt tolv år måste ge sitt skriftliga medgivande till adoption.
Adoptionsprocessen genomförs av centralen för social omsorg på den ort där de blivande adoptivföräldrarna har sin stadigvarande eller tillfälliga hemvist.
Om adoptivföräldern är en utlänning får adoptionen endast beviljas efter förhandsgodkännande från socialministern.

Senaste uppdatering: 19/05/2021

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

## Minderårigas rättigheter vid domstolsförfaranden - Cypern

### 1. Barnets rättskapacitet

I Cypern är straffbarhetsåldern 14 år. En kärande måste vara minst 18 år för att själv kunna väcka talan vid domstol. Detta gäller alla typer av ärenden.

### 2. Tillgång till anpassade förfaranden

#### 2.1 Straffrätt

Barn saknar i regel processbehörighet och kan därför endast väcka talan genom sina föräldrar/sin förmyndare.
Brottmål där brottsoffret är ett barn hanteras för närvarande av de vanliga brottmålsdomstolarna. Det finns dock specifika lagar med särskilda bestämmelser för att skydda barn som är brottsoffer eller vittne till ett brott.

#### 2.2 Civilrätt

Det finns inte några särskilda institutioner för barn i tvistemål.

**2.3 Förvaltningsrätt**

Socialtjänstavdelningen vid ministeriet för arbetsmarknads-, välfärds- och socialförsäkringsfrågor tillhandahåller tjänster för att skydda och stödja barn under en rättsprocess. Socialtjänsten sätter alltid barnets bästa i främsta rummet när den tillhandahåller tjänster eller genomför policyer.

**2.4 Rättsliga och politiska åtgärder för att undvika onödiga förseningar i handläggningen av mål som rör barn**

Det finns inte några tidsfrister för när en tvistemålsprocess måste inledas eller avslutas, oavsett om målet rör ett barn eller en förälder.

I vanliga tvistemål försöker domstolarna, så långt det är möjligt sett till deras stora arbetsbelastning, prioritera mål som rör barn. Ansökningar om interimistiska åtgärder prövas utan dröjsmål.

**2.5 Särskilda mekanismer för att skydda barn**

Vid tvistemålsprocesser finns det inga arrangemang för att se till att domstolslokalerna är lämpliga för barn och inget psykologiskt eller annat stöd erbjuds, om det inte konstateras att det finns ett särskilt behov av sådant stöd.

Det finns inga bestämmelser om att domstolssammanträden måste anpassas till barnets tempo och koncentrationsförmåga. Om bilder eller annat material som kan vara skadligt för barnet visas upp i domstolen kan domaren besluta att barnet ska lämna salen. Den enda skyddsåtgärd som vidtas i tvistemål är att hålla rättegången bakom stängda dörrar.

**3. Tvärvetenskapliga aspekter**

Vid våld inom familjen samarbetar socialtjänsten med alla andra relevanta tjänsteavdelningar. Samarbetet grundas på en handbok om samarbete mellan myndigheter, som godkändes av ministerrådet 2002. Vid sexuella övergrepp mot barn samarbetar socialtjänsten med de andra relevanta tjänsteavdelningarna utifrån en tvärvetenskaplig strategi.

**4. Fortbildning av yrkesverksam personal**

Den cypriotiska polishögskolan, som utbildar den cypriotiska polisen, håller föreläsningar om hur man hanterar ärenden som rör ungdomar på alla nivåer av polisutbildningen. Syftet med dessa föreläsningar är att utbilda alla polismän oavsett grad. De hålls inom ramen för polisaspiranters grundutbildning, på avancerade kurser och på specialkurser.

Socialtjänstemän får både grund- och vidareutbildning i frågor som rör barn, dvs. förhör med barn, hantering av ärenden som rör barn osv.

Det finns inte något krav på att domare i vanliga tvistemåls- och brottmålsdomstolar ska utbildas i hantering av barn under domstolsförfaranden. Domare deltar i regel i utbildningsseminarier och konferenser i Cypern och utomlands när sådana anordnas.

**5. Barnets bästa**

När domstolen ska fatta beslut om vad som ligger i barnets bästa kan domstolen ta hänsyn till en rapport som utarbetats av socialtjänsten. Rapporten innehåller inte bara socialtjänstens synpunkter utan även barnets åsikter.

**6. Uppföljning av beslut i förfaranden som rör barn**

Lagen om unga brottslingar förväntas genomgå stora förändringar. Syftet är att införa specifika förfaranden för barn och ungdomar. Detta kommer förbättra och stärka förfaranden som rör barn, vilket ligger i barnets bästa.

**7. Tillgång till rättsmedel**

Ett barn kan via sina föräldrar, en förmyndare eller ett juridiskt ombud inge alla typer av invändningar, överklaganden eller ansökningar om lagprövning enligt det vanliga förfarandet.

Ett vanligt civilrättsligt skadeståndsanspråk/anspråk om ersättning under eller efter en brottmålsprocess där barnet var brottsoffer måste inges av barnets förälder eller förmyndare för barnets räkning. De vanliga brottmålsdomstolarna har begränsade befogenheter när det gäller beslut om ersättning till brottsoffer inom ramen för själva brottmålsprocessen.

Vid en intressekonflikt mellan barnet och hans eller hennes föräldrar/förmyndare kan socialtjänsten låta chefen för socialtjänsten överta ansvaret för barnet. Vid behov kan denne utse ett juridiskt ombud för barnet.

**8. Familjeliv**

I Cypern är följande adoptioner möjliga:

Nationella adoptioner.

Internationella adoptioner.

Adoption av makes barn från ett tidigare äktenskap.

I samtliga fall sätts barnets bästa i främsta rummet, i enlighet med artikel 21 i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).

Barnvänlig rättvisa i Cypern (572 Kb) en

Senaste uppdatering: 11/03/2024

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

## Minderårigas rättigheter vid domstolsförfaranden - Luxemburg

**1. Barnets rättskapacitet**

I Luxemburg måste en kärande vara minst 18 år för att själv kunna väcka talan vid domstol för alla rättsområden. Ett undantag finns för myndigförklarade barn som själva kan inge en invändning.

Luxemburg har ett särskilt rättssystem för brott som begåtts av barn som inte har uppnått straffbarhetsåldern, vilken i Luxemburg är 18 år. Enligt det luxemburgska rättssystemet betyder det att ett barn under 18 år inte begår ”brott”. De begår i stället ”brottsliga gärningar” för vilka en specialdomstol, ungdomsdomstolen, (*Tribunal de la jeunesse*) ansvarar för att vidta skydds-, vård- och/eller utbildningsåtgärder.

**2. Tillgång till anpassade förfaranden**

Förutom vissa ärenden som rör skydd av familj och barn prövas tvistemål vid tvistemålsdomstolar. Det finns inte några särskilda familje- och ungdomsdomstolar på det förvaltningsrättsliga området. Förvaltningsdomstolarna granskar endast asyl- och migrationsbeslut.

Ungdomsdomstolen är den särskilda domstol som hanterar barn som misstänks för och som har begått brott, och som beordrar skyddsåtgärder för barn i behov av hjälp och skydd. Ungdomsdomstolen vidtar utbildnings- och skyddsåtgärder. Barn som är misstänkta för brott eller är gärningsmän betraktas inte som gärningsmän utan som barn i behov av skydd och hjälp. De omfattas därför inte av straffrätten.

Åklagarmyndighetens avdelning för skydd av ungdomar hanterar i regel alla frågor som rör barn och deras familjer. När barn som är brottsoffer deltar i rättsprocesser har åklagarna ett nära samarbete med kriminalpolisens avdelning för skydd av ungdomar.

I Luxemburg är ungdomsdomstolen den särskilda domstol som hanterar frågor som rör skydd av barn. Ungdomsdomstolarna arbetar med specialiserade domare som är ansvariga att verkställa lagarna om skydd av ungdomar. Familjedomare har behörighet för frågor som rör föräldraansvar. De kontrollerar också det arbete som juridiska ombud eller förmyndare bedriver. I denna roll kan familjedomarna be barnets juridiska ombud och förmyndare, eller barnet självt, om förtydliganden.

**3. Rättsliga och politiska åtgärder på plats för att skyndsamt handlägga ärenden som rör barn**

Det finns inte några särskilda bestämmelser för att se till att civilrättsliga förfaranden där barn är involverade handläggs utan dröjsmål. Handläggningstiderna omfattas av de allmänna bestämmelserna (som gäller för vuxna). Bestämmelserna skiljer sig åt beroende på vilken domstol som prövar målet.

**4. Specifika skyddsmekanismer och förfaranden för barn och barnets bästa**

Alla personer, både barn och vuxna, kan begära gratis rättsinformation från rättsinformationstjänsten (*Service d'accueil et d'information juridique*)
Denna tjänst kan hjälpa barnet att få hjälp med att få tillgång till rättsmedel. Barnet kan även biträdas av en advokat.
Begreppet ”barnets bästa” definieras inte i lagstiftningen.
Domarna ansvarar för bedömningen av vad som är barnets bästa. Domare kan ta hänsyn till flera faktorer när de bedömer vad som är barnets bästa, t.ex. barnets välbefinnande, sociala faktorer osv. Trots de lagstadgade krav som finns kan domstolen även ta hänsyn till barnets synpunkter när den fastställer vad som är i hans eller hennes bästa intresse. Barnet kan förmedla sina synpunkter när det hörs i civilrättsliga ärenden om t.ex. föräldraansvar.
Alla domstolar måste följa internationella rättsinstrument som *Europeiska konventionen om utövandet av barns rättigheter*, och rättspraxis från Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna.

**5. Övervakning av verkställighet av beslut i förfaranden som rör barn**

Barn kan själva inte ansöka om verkställighet av domstolsavgöranden. Ett barns juridiska ombud måste göra detta för barnets räkning.
När ett beslut har utfärdats mot ett barn som är svarande måste beslutet verkställas genom ianspråktagande av barnets enskilda egendom. Barn som är svarande, och som inte fullgör sina skyldigheter enligt domstolsbeslutet, får inte frihetsberövas.
I mål som rör skydd av barn kan barn som företräds av en advokat själva ansöka om verkställighet av domstolsavgörandet.

**6. Tillgång till rättsmedel**

Ett barn som vill inge en invändning, ett överklagande eller ansöka om lagprövning vid en vanlig domstol måste företrädas av sitt juridiska ombud. Ett undantag görs för myndigförklarade barn, som själva kan inge en invändning.
Eftersom barnets juridiska ombud företräder barnet och företar varje rättshandling i barnets namn kan ombudet inge inlagor eller överklaganden utan barnets samtycke. Domstolen kan utse en tillfällig förvaltare om det finns en intressekonflikt mellan föräldrarna och barnet.
Ungdomsdomstolens beslut kan dessutom överklagas av barnet med bistånd av en advokat.

**7. Institutioner som ansvarar för stöd till barn:**

*Office national de l'enfance* (ONE)
Socialtjänst (SCAS) – *Service de la protection de la jeunesse* (SPJ):
*Ombudsman fir Kanner a Jugendlecher* (OKaju)

**8. Adoption**

I Luxemburg är adoption öppen för alla som är bosatta i Luxemburg, oavsett om de är medborgare. Dessutom har personer som inte bor i Luxemburg rätt att adoptera en person som bor i Luxemburg.
Adoptionskraven regleras av adoptantens nationella lagstiftning.
Om två makar, som är medborgare i olika länder eller är statslösa, vill adoptera är det lagen i det land där de har sin gemensamma hemvist när ansökan inges som är tillämplig.
För adopterade tillämpas lagen i deras ursprungsland, om inte den planerade adoptionen innebär att de blir medborgare i samma land som adoptanten. Om det råder konflikt mellan olika bestämmelser avseende behörighet gäller lagen i det land där en giltig adoption ingicks.
Alla som vill adoptera ett barn måste först kontakta ministeriet för allmän utbildning och barn- och ungdomsfrågor (*Ministère de l'éducation nationale, de l'enfance et de la jeunesse* – MENJE) för att inge en adoptionsansökan. Innan man gör en bedömning av om sökanden är lämplig som adoptant måste sökanden genomgå en ”adoptionsförberedelsekurs”.
Adoptionscentret (*Maison de l'Adoption*) är ett rådgivande adoptionsorgan för personer som berörs av adoptioner (potentiella adoptanter, adopterade, adoptivfamiljer, personer som arbetar med adoptioner).
Genom personlig rådgivning tillhandahåller centret stöd både under och efter adoptionsförfarandet.
Adoptionsförfarandet i Luxemburg sker i olika steg.

Link to legislation

Child-friendly justice in Luxembourg (på engelska och franska) (989 Kb) en

Senaste uppdatering: 10/12/2021

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

## Minderårigas rättigheter vid domstolsförfaranden - Malta

I den maltesiska lagstiftningen finns olika definitioner av vad som i rättslig mening anses vara ett barn (barnets rättskapacitet).

**1. Barnets rättskapacitet**

I Malta är minimiåldern för straffrättsligt ansvar 14 år. Man måste i alla ärenden vara minst 18 år för att på egen hand väcka klagan inför domstol.

**2. Tillgång till anpassade förfaranden**

Mål som avser ungdomsbrottslingar handläggs av ungdomsdomstolen. När det gäller mål med barn som är offer hörs barnen via videolänk. Civilrättsliga förfaranden: Minderåriga under 18 år kan inte stämma eller stämmas förutom genom en förälder, förmyndare, god man eller förvaltare. I mål som rör hemskillnad eller äktenskapsskillnad ska domstolen dock alltid se till barnets bästa. De administrativa rättsliga förfaranden som rör barn är följande: skydd av barn, adoption, placering i familjehem, ensamkommande asylsökande och barn i asylärenden.

**3. Rättsliga och politiska åtgärder för att undvika onödigt dröjsmål i handläggning av mål som rör barn**

De rättsliga och politiska åtgärder som vidtas för att undvika onödigt dröjsmål i handläggning av mål som rör barn varierar beroende på omständigheterna. Det kan bland annat röra sig om brottmål, där barnet antingen är offer eller lagöverträdare, tvistemål eller familjemål där man ser till barnets bästa. Beslut om tvångsövertagande i förvaltningsmål som rör minderåriga fattas av ungdomsdomstolen, som är en specialdomstol.

**4. Mekanismer och förfaranden för stöd av barn och hänsyn till barnets bästa**

Det finns ingen övergripande regel i den maltesiska lagstiftningen avseende villkoren för att höra ett utsatt barn i alla de befintliga typerna av brott- eller förvaltningsmål. Det finns lagar med olika status och förfaranden som tillämpas av domstolar eller domstolsliknande organ som handhar respektive förvaltnings- eller brottmål i enlighet med artikel 12 i konventionen om barnets rättigheter. I Malta är det tillåtet för barn att vittna, men det är viktigt att domstolen är förvissad om att barnet förstår att det är fel att avlägga falskt vittnesbörd.

**5. Övervakning av verkställighet av beslut i förfaranden som rör barn**

Övervakningen och verkställigheten av beslut i mål som rör barn beror på vilken typ av mål det gäller. I den maltesiska lagstiftningen finns följande straffrätt: avkunnande av domar, tvångsövertagande, skyddstillsyn och villkorlig frigivning. Beslut i civilrättsliga förfaranden som rör barn som väcker klagan eller åtalas verkställs på samma sätt som beslut som avser vuxna. Med avseende på förvaltningsmål enligt den maltesiska lagstiftningen kan barn inte stämma eller stämmas, utom om föräldern utövar sitt föräldraansvar eller, om det inte finns några föräldrar, genom en förmyndare eller god man. Mål som rör skydd av barn kan inledas av den juridiska avdelningen vid Agenzija Appogg eller av en privat advokat.

**6. Tillgång till rättsmedel**

Enligt den maltesiska lagstiftningen finns det ingen särskild rättighet för barn som är offer i brottmål, utan den lagstadgade rättigheten gäller för alla offer, både barn och vuxna. När det gäller civilrättsliga förfaranden/förvaltningsmål kan ett barn, genom en förälder, förmyndare, god man eller förvaltare, väcka klagan, överklaga eller begära en rättslig omprövning. Under tvistemål i familjedomstolen mellan personer med föräldrarättigheter kan ett ombud utses för barnet i syfte att trygga barnets bästa.

**7. Adoption**

Adoptionsförfarandet i Malta omfattar flera olika stadier.

Barnvänligt rättsväsende i Malta (366 Kb) en

Senaste uppdatering: 31/07/2020

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

## Minderårigas rättigheter vid domstolsförfaranden - Portugal

**1. Minderårigas rättskapacitet**

Enligt civillagen (*Código Civil*) saknar minderåriga – dvs. personer som ännu inte fyllt 18 år – i allmänhet rättskapacitet. Minderårigas rättskapacitet kan utövas genom föräldraansvar och genom förmyndarskap, två former av legalt ställföreträdarskap där någon agerar för den minderårigas räkning och i den minderårigas intresse.

Minderåriga under 18 saknar också i regel rättskapacitet. De kan företrädas av ställföreträdare i domstol, förutom när det gäller handlingar som de får utföra personligen och fritt. Om föräldraansvaret för den minderåriga delas av de båda föräldrarna ska den minderåriga företrädas av föräldrarna, och bägge föräldrarna måste vara överens för att väcka talan.

Om barn och ungdomar begår handlingar som enligt straffrätten utgör ett brott fastställs följderna med beaktande av olika åldersgrupper, för vilka olika rättsregler tillämpas enligt följande:

För personer under 12 år tillämpas rättsreglerna enligt lagen om skydd av barn och ungdomar som befinner sig i fara (*Lei de Proteção de Crianças e Jovens em Perigo*) (lag nr 147/99 av den 1 september 1999). Syftet med denna lag är enbart att skydda.

För personer mellan 12 och 16 år tillämpas lagen om förmyndarskap i utbildningssyfte (*Lei Tutelar Educativa*) (lag nr 166/99 av den 14 september 1999). Enligt denna lag används skyddsåtgärder och utbildning för att utbilda minderåriga i hur lagen tillämpas och för att integrera dem i samhällslivet på ett värdigt och ansvarsfullt sätt.

Personer över 16 år är straffrättsligt ansvariga och kan åläggas sanktioner. Det straffrättsliga ansvaret bedöms enligt straffprocesslagen (*Código do Processo Penal*). Ungdomar mellan 16 och 21 år omfattas av en särskild rättslig ram som föreskrivs i lagdekret nr 401/82 av den 23 september 1982.

**2. Tillgång till anpassade förfaranden**

Särskilda domstolar för minderåriga ingår i den rättsliga strukturen i Portugal. De handlägger ärenden kopplade till reglering av föräldraansvar, underhållsskyldighet, adoption, tillämpning av skyddsåtgärder osv. Förvaltningsdomstolarna prövar asyl-, immigration- och flyktingärenden som rör minderåriga.

I punkterna 3 och 4 ges exempel på anpassningar av domstolsförfaranden som rör minderåriga. Ytterligare exempel är följande ändringar i straffprocesslagen till följd av införlivandet av direktiv (EU) 2016/800:

I förfaranden rörande människohandel eller brott avseende sexuell frihet och självbestämmande är processhandlingar där minderåriga deltar, inbegripet rättegångsförhandlingar, i regel inte öppna för allmänheten.

Tillgång till handlingar i domstolsärenden där den tilltalade är minderårig förbjuds personer som inte är part i målet, oavsett om de har ett berättigat intresse eller inte.

En tilltalad minderårig har rätt att biträdas av de personer som har föräldraansvar, sin rättsliga företrädare eller en faktisk vårdnadshavare under förfarandet. Om dessa personer inte kan kontaktas, eller om särskilda omständigheter i den minderårigas intresse eller förfarandet i sig kräver detta, kan en annan lämplig person utses av den minderåriga och godtas av behörig rättslig myndighet så länge dessa omständigheter varar.

**3. Lagar och åtgärder för att minska tidsfristerna i mål som rör minderåriga.**

I **civilrättsliga ärenden** gäller följande:

Den rättsliga handläggningen räknas som brådskande i adoptionsärenden (artikel 32 i lag nr 143/2015 av den 8 september 2015).

Enligt den rättsliga ramen för civilförmyndarskapsprocesser (*Regime Geral do Processo Tutelar Cível*) (antagen genom lag nr 141/2015 av den 8 september 2015) gäller att ***i)*** civilförmyndarskapsprocesser vars försening kan påverka barnets intressen negativt ska fortsätta under rättsferier (semesteruppehåll), ***ii)*** beslut som anses vara brådskande ska utfärdas inom högst två dagar, ***iii)*** om en tvångsåtgärd eller kompletterande påföljd som förbjuder kontakt mellan föräldrarna åläggs eller om rättigheter och säkerhet för offer för våld i hemmet eller andra former av våld inom familjen, såsom fysiskt eller sexuellt våld mot barn, är allvarligt hotade, ska åklagarmyndigheten inom 48 timmar efter att ha fått kännedom om detta begära reglering eller modifiering av villkoren för föräldraansvaret för den minderåriga, ***iv)*** förhandling och rättegång ska vara kontinuerliga och får endast avbrytas på grund av force majeure eller om det är absolut nödvändigt.

I **straffrättsliga ärenden** gäller följande:

Enligt lagen om förmyndarskap i utbildningssyfte (lag nr 166/99 av den 14 september 1999) gäller att ***i)*** förfaranden som gäller en minderårig som har omhändertagits och som befinner sig på en offentlig eller privat institution eller på en förvarsenhet, eller som är internerad för att en sakkunnig ska utfärda en personlighetsbedömning ska fortsätta under rättsferier (semesteruppehåll), ***ii)*** om en försening i förfarandet skulle kunna påverka den minderåriga negativt ska domstolen fatta ett motiverat beslut om att förfarandet ska betraktas som brådskande och fortsätta under rättsferier (semesteruppehåll), ***iii)*** om den

minderåriga har internerats och detta överklagas ska förfarandet betraktas som brådskande och fortsätta under rättsferier (semesteruppehåll), ***iv)*** beslut som anses vara brådskande ska utfärdas inom högst två dagar.

**4. Särskilda mekanismer och förfaranden för att stödja barnet och trygga barnets bästa**

I **civilrättsliga förfaranden** och i ärenden kopplade till reglering av föräldraansvar ska minderåriga höras om de är över tolv år, eller om de är yngre men har förmåga att förstå de ämnen som behandlas, med beaktande av barnets ålder och mognad. Dessutom är principen att barn ska höras och delta en av de vägledande principerna för civilförmyndarskapsprocessen, som styrs av den rättsliga ramen för civilförmyndarskapsprocesser. I artikel 5.1 i denna ram anges att *barn får höras och att deras åsikt ska beaktas av de rättsliga myndigheterna vid fastställande av barnets bästa*.

Om barnet är ett **brottsoffer** fastställs särskilt i lagen om brottsoffer (*Estatuto da Vítima*) (godkänd genom lag nr 130/2015 av den 4 september 2015 som införlivar direktiv 2012/29/EU)

***i)*** att barn har rätt att höras i straffrättsliga förfaranden och att deras ålder och mognad ska beaktas,

***ii)*** att en advokat måste utses om barnets intressen står i konflikt med föräldrarnas, den rättsliga företrädarens eller den faktiska vårdnadshavarens intressen, eller om ett barn med tillräcklig mognad begär detta av domstolen,

***iii)*** att deras uttalanden under brottsutredningens gång ska spelas in som ljud- eller bildinspelning för att kunna användas som bevis vid rättegången. I detta syfte utförs intervjuer i en informell och privat miljö, framför allt för att säkerställa att svaren är spontana och uppriktiga.

Barns rätt att delta och att höras, anges i lagen om skydd av barn och ungdomar som befinner sig i fara i fyra typer av bestämmelser:

***a)*** de som gäller barn som är tolv år eller äldre,

***b)*** de som gäller barn som är yngre än tolv,

***c)*** de som inte hänvisar till någon ålder och

***d)*** de som endast anger mognadskriteriet.

En av de allmänna principer som utmärker förmyndarskapsförfarandet som föreskrivs i lagen om förmyndarskap i utbildningssyfte är att barn ska höras (artikel 47). I lagen fastställs även den minderårigas rätt att delta i förfarandet, även om de hålls i förvar eller har häktats. Deltagandet ska vara sådant att den minderåriga känner sig fri och så väl till mods som möjligt (artikel 45).

**5. Verkställighet av beslut som rör minderåriga**

Beslut som fattas i civilrättsliga förfaranden där barn deltar som sökande eller svarande verkställs i regel på samma sätt som förfaranden där vuxna deltar som sökande eller svarande under samma förhållanden.

Det finns dock ärenden och omständigheter som motiverar en särskild rättslig ram. När det gäller reglering av föräldraansvar kan domaren således i fall där det föreligger en risk för att beslutet inte följs besluta att genomförandet av den tekniska rådgivningens fastställda överenskommelse ska övervakas under en fastställd tidsperiod (den rättsliga ramen för civilförmyndarskapsprocesser). När det gäller underhållsskyldighet medför underlåtenhet att betala underhåll straffrättsliga påföljder, även om det krävs ett klagomål för att väcka straffrättsligt åtal (artikel 250 i strafflagen [*Código Penal*]).

Enligt **strafflagen** gäller att de tre förebyggande åtgärder som anges i lagen om förmyndarskap i utbildningssyfte (återsända den minderåriga till föräldrarna, den rättsliga representanten, familjehemmet, den faktiska vårdnadshavaren eller en annan lämplig person, med skyldigheter som åläggs den minderåriga; intagning av den minderåriga på en offentlig eller privat institution; intagning av den minderåriga på en förvarsenhet) kan ersättas på initiativ av domstolen eller på begäran om domaren konstaterar att åtgärden som har vidtagits inte uppfyller sitt avsedda ändamål. Under alla omständigheter görs en förnyad prövning av åtgärderna på domstolens initiativ varannan månad.

I domstolens beslut utses ett organ som ansvarar för övervakning och ser till att den åtgärd som ska tillämpas verkställs. Med undantag för fall där det anges i lag vilket organ som ska ansvara för detta kan domstolen anförtro åtgärdens verkställande till en offentlig tjänst, en välfärdsinrättning, en icke-statlig organisation, en förening, en idrottsklubb eller någon annan offentlig eller privat enhet eller person som den anser vara lämplig. Det organ som utsetts måste informera domstolen, enligt de villkor och enligt de tidsfrister som anges i lag eller, om detta inte framgår av lagstiftningen, enligt de tidsfrister som fastställs av domstolen om hur den tillämpade åtgärden verkställs samt om hur den minderårigas utbildning framskrider och eventuella andra omständigheter som kan motivera en förnyad prövning av åtgärderna.

**6. Adoption**

Adoption är ett sätt att upprätta ett familjeförhållande mellan ett barn som berövats sin familj och en person eller ett par. Detta måste fastställas i en dom. Domstolen fattar endast beslut om adoption om det finns berättigade skäl till adoption, om beslutet innebär en verklig fördel för barnet och om det inte medför orättvisa uppoffringar för adoptantens eller adoptanternas andra barn. Det måste även finnas en rimlig förväntning om att bandet mellan adoptanten eller adoptanterna och barnet eller ungdomen kommer att motsvara ett familjeband.

En adoptionsdom innebär att det adopterade barnet eller ungdomen

får ställning som adoptantens eller adoptanternas barn i alla rättsliga hänseenden, med samma rättigheter och skyldigheter som dem som härrör från ett biologiskt familjeband, och blir en del av adoptantens eller adoptanternas familj,

inte längre har något familjeband eller kontakt med ursprungsfamiljen, förutom i fall som anges i lag och särskilt med biologiska syskon, om adoptivföräldrarna samtycker och om det är i det adopterade barnets intresse att en sådan kontakt upprätthålls,

förlorar sina ursprungliga efternamn och får adoptanten eller adoptanternas efternamn,

får, på begäran av adoptanten eller adoptanterna och om domstolen anser att det är i deras intresse och för att underlätta integrationen i familjen, ändra sitt förnamn.

Enligt civillagen får följande personer adoptera ett barn:

Två personer (även av samma kön) som är 25 år eller äldre och har varit gifta i mer än fyra år (i detta ingår tid som de har levt i ett partnerskap omedelbart före äktenskap), förutsatt att de inte är lagligen separerade.

En person som är 30 år eller äldre, eller äldre än 25 år om adoptivbarnet är makens eller makans barn.

Det bör noteras att i regel gäller att

adoptanter inte bör vara äldre än 60 år vid den tidpunkt barnet eller ungdomen formellt anförtros dem för adoption,

från 50 års ålder får åldersskillnaden mellan adoptanten och det adopterade barnet inte vara mer än 50 år om det inte finns tungt vägande skäl till detta och det adopterade barnets intressen motiverar det (t.ex. om adoptivbarnet är syskon till andra adoptivbarn och åldersskillnaden på 50 år endast gäller detta senast adopterade barn).

Adoptivbarn över tolv års ålder måste samtycka till adoptionen. Adoptivbarnet ska höras av domaren i åklagarens närvaro, enligt de villkor och i enlighet med de regler som anges för hörande av barn i civilförmyndarskapsprocesser.

Enligt lag nr 143/2015 av den 8 september 2015 får adoptivbarn under 16 års ålder inte begära tillgång till information om sitt ursprung. När de har fyllt 16 år kan adoptivbarn uttryckligen begära sådan tillgång. Däremot krävs alltid adoptivföräldrarnas eller en rättslig representants samtycke till detta till dess adoptivbarnet fyller 18. Om begäran om tillgång till information är grundad på tungt vägande skäl, i synnerhet om adoptivbarnets hälsa står på spel, kan domstolen på begäran av föräldrarna eller åklagarmyndigheten bevilja tillgång till information om det adopterade barnets personliga bakgrund.

I lag nr 143/2015 av den 8 september 2015 regleras nationella och internationella adoptionsförfaranden och hur behöriga myndigheter medverkar i dessa förfaranden.

Senaste uppdatering: 08/09/2023

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

## Minderårigas rättigheter vid domstolsförfaranden - Finland

### 1. Barnets rättskapacitet

I Finland är straffbarhetsåldern 15 år.

I andra frågor varierar minimiåldern för när en talan kan väckas vid domstol. Minimiåldern är antingen 12 år (hälsofrågor, omhändertagande), 15 år (sysselsättning, asyl, migrationsfrågor, utbildningsfrågor, administrativa sanktioner) eller 18 år (familjefrågor).

### 2. Tillgång till anpassade förfaranden

Utredningar som rör barn görs så långt det är möjligt av poliser med särskild utbildning eller erfarenhet på området. Större polisinrättningar har särskilda enheter eller poliser som är specialiserade på att utreda brott mot barn. I alla polisinrättningar överlåter man i regel utredningar av brott mot barn till de utredare som har de yrkesfärdigheter och den särskilda kompetens som behövs för att utreda denna typ av brott.

Åklagarmyndigheten har ett system med särskilda åklagare för att säkerställa sakkunskap på ett specialområde och för att upprätthålla och utveckla åklagarnas yrkesfärdigheter. Det finns en grupp särskilda åklagare som är specialiserade på våld mot barn och kvinnor. De utbildar andra åklagare inom sitt sakområde.

Utredningar som rör barn görs så långt det är möjligt av personer med särskild utbildning eller erfarenhet på området.

Barnombudsmannen främjar barns bästa och barns rättigheter på en allmän nivå men hanterar inte enskilda ärenden.

### 3. Barnspecifika stödmekanismer och -förfaranden

Sedan början av 2016 kan även videoförhör med ett 15–17 år gammalt brottsoffer användas som bevisning i mål där brottsoffret är i behov av särskilt skydd.

Enligt förundersökningslagen ska förundersökningsmyndigheten vid behov rådfråga en läkare eller någon annan sakkunnig om huruvida en person som inte har fyllt 18 år kan utsättas för undersökningsåtgärder.

I regel hålls förhör med barn som är brottsoffer eller bevittnat ett brott av poliser med särskild utbildning eller erfarenhet på området. Förhöret kan även hållas av vårdpersonal.

Vid universitetssjukhusen i de större städerna finns särskilda center som är specialiserade på att förhöra minderåriga brottsoffer. Polisen arbetar i nära samarbete med dessa center.

### 4. Fortbildning av yrkesverksam personal

Justitieministeriet anordnar regelbundet avancerad utbildning för domare, domstolspersonal, och personer som tillhandahåller rättshjälp inom barnpsykologi, rättspsykologi, brottsoffers rättigheter, mänskliga rättigheter och särskilda rättigheter för brottsoffer som har utsatts för sexuella övergrepp. Även åklagare kan delta i utbildningen.

Riksåklagarämbetet anordnar utbildning för åklagare som hanterar ärenden som rör sexuella och fysiska övergrepp mot barn. De ämnen som tas upp är t.ex. barns utveckling, barnpsykologi och hur man förhör ett barn.

I polisutbildningen ingår utbildning i barnpsykologi, kommunikationsfärdigheter och hur man förhör ett barn. Polisstyrelsen håller särskilda kurser för yrkesverksamma på området. Den som genomgått en sådan kurs får ett behörighetsbevis som sakkunnig.

### 5. Tillgång till rättsmedel

Om man inte är nöjd med åklagarens beslut att inte väcka åtal kan man överklaga beslutet till riksåklagaren, som har rätt att göra en ny bedömning av åtalspunkterna.

### 6. Familjeliv

Det första steget i adoptionsprocessen är rådgivning. Denna ges av socialvårdsorgan och av Rädda Barnen Finland. Adoptionsrådgivningen är kostnadsfri för alla. Vid en ansökan om adoptionstillstånd och en ansökan om beviljande av adoption bör sökanden ha fått adoptionsrådgivning. Den som tillhandahåller adoptionsrådgivningen ska lämna en skriftlig rapport om att adoptionsrådgivning tillhandahållits. Rapporten ska innehålla nödvändig information om berörda personer och deras förhållanden.

Grundat på rapporten fattar adoptionsnämnden beslut om adoptionstillstånd. Tillstånd av adoptionsnämnden krävs för att adoptera ett minderårigt barn. Tillståndskravet gäller både vid inhemska och internationella adoptioner. Tillståndet är giltigt i två år. Sökandena kan ansöka om förlängning av tillståndets giltighet.

Det finns endast en typ av adoption. Så snart en adoption har beviljats ska det adopterade barnet betraktas som adoptivföräldrarnas barn och inte de tidigare föräldrarnas barn.

Adoptionstillstånd behövs inte om sökanden vill adoptera sin makes barn eller ett barn som varaktigt har vårdats och uppfostrats av sökanden.

Vid internationella adoptioner måste sökanden utöver adoptionsrådgivning även alltid ansöka om internationella adoptionstjänster. Dessa tillhandahållas av Helsingfors stads social- och hälsovårdsverk, Rädda Barnen Finland och Interpedia.

Adoptionsprocessen avslutas med att adoptionen fastställs av domstol.

Barnvänlig rättvisa i Finland (534 Kb) en

Senaste uppdatering: 03/08/2020

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

## Minderårigas rättigheter vid domstolsförfaranden - Sverige

### 1. Hur gammal måste en kärande minst vara för att själv kunna väcka talan vid domstol?

I Sverige är straffbarhetsåldern 15 år. Talan vid domstol kan väckas av den som är minst 18 år i familje-, sysselsättnings-, migrations- och asylärenden samt i samband med administrativa sanktioner. I utbildningsärenden är minimiåldern 16 år och i hälso- och sjukvårdsärenden (vid psykiatrisk tvångsvård) och omhändertagande 15 år (även om barn vanligtvis uppträder som svarande och inte som kärande).

### 2. Specialiserade institutioner och behöriga myndigheter

I Sverige finns inte några särskilda domstolar för unga brottslingar. Barn under 15 år kan inte åtalas utan omhändertas av socialtjänsten, medan barn mellan 15 och 18 år ställs inför rätta vid allmänna domstolar. I Sverige finns allmänna domstolar och förvaltningsdomstolar. De arbetar parallellt. Förvaltningsdomstolarna prövar överklaganden av förvaltningsbeslut.
Tvistemål och mål som rör vårdnad, boende och umgänge prövas av allmänna domstolar. Sverige saknar särskilda institutioner för att hantera barn som deltar i tvistemål. De flesta familjerättsliga tvister omfattas av de allmänna domstolarnas behörighet.

**3. Rättsliga och politiska åtgärder för att undvika onödiga förseningar i handläggningen av mål som rör barn**

Om ett barn misstänks för ett brott bör föräldrarna eller vårdnadshavarna så snabbt som möjligt underrättas om brottet och förhöret med barnet. Föräldrarna bör närvara under förhöret. Om det rör sig om ett allvarligt brott bör dessutom socialtjänsten underrättas så snabbt som möjligt och närvara under förhöret. Förundersökningen och domstolsförfarandet anpassas till unga misstänkta. Rättsliga förfaranden bör avslutas inom skälig tid. Det finns även en allmän regel om att relevanta beslut och inledandet av förfaranden ska ske utan onödigt dröjsmål om barn deltar i mål som rör vårdnad, boende och umgänge.

**4. Barnspecifika stödmekanismer och -förfaranden och metoder för att säkerställa att barnet får komma till tals**

Både barn och vuxna kan vara parter i en rättsprocess. Barn som är brottsoffer har därför samma rätt att bli hörda och delta i processen som vuxna. Om barnets redogörelse av ett händelseförlopp är särskilt viktigt (vilket är fallet när barnet är ett brottsoffer) bör en expert i barnpsykologi eller förhörspsykologi närvara under förhöret eller värdera barnets redogörelse. Vittnen har inte rätt att bli hörda, oavsett om vittnet är ett barn eller en vuxen. Vittnen är inte parter i rättegången och deras enda uppgift i en brottmålsprocess är att vid behov lämna sin bild av vad som hänt.

**5. Tvärvetenskapligt tillvägagångssätt**

Olika aktörer, t.ex. polisen, åklagarmyndigheten, sjukvården och socialtjänsten måste samarbeta. När ett barn har utsatts för ett brott ligger samarbetsansvaret i första hand på socialtjänsten. De flesta kommuner har samrådsgrupper med företrädare för socialtjänsten, åklagarmyndigheten, sjukvården och barn- och ungdomspsykiatrin. Dessa fattar beslut om samordningsinsatser och planering, och beslutar i vilken ordning de olika aktörerna ska agera när det har anmälts ett brott mot ett barn. Om ett barn har utsatts för ett brott eller misstänks ha begått ett brott måste polis och åklagare alltid samarbeta. Samarbete inleds även med socialtjänsten och andra relevanta aktörer.

**6. Åtgärder för att säkerställa att barnets bästa sätts i främsta rummet**

I svensk lagstiftning anges att de allmänna domstolarna ska sätta barnets bästa i främsta rummet. Det innebär att de allmänna domstolarna är skyldiga att se till barnets bästa. Barnets bästa ska vara avgörande för alla beslut om vårdnad, boende och umgänge. Det finns emellertid inte någon princip i den svenska förvaltningsrätten om att myndigheter eller förvaltningsdomstolar måste se till barnets bästa eller fästa särskild vikt vid barnets bästa. I detta hänseende skiljer sig den förvaltningsrättsliga lagstiftningen från den civilrättsliga lagstiftningen. Genom sektorspecifik lagstiftning har man dock infört principen om att man, i olika utsträckning, måste se till barnets bästa inom vissa specifika förvaltningsområden.

**7. Övervakning och verkställighet av beslut i förfaranden som rör barn**

Barn under 15 år kan inte hållas straffrättsligt ansvariga för brott som de har begått. Grundprincipen är att åtgärder mot unga brottslingar i första hand ska vidtas av socialtjänsten och inte av kriminalvården. Det finns särskilda påföljder som endast gäller för unga brottslingar som är 15–21 år. Unga brottslingar som är 18–21 år döms ofta till samma straff som vuxna. Om gärningspersonen begick brottet innan han eller hon fyllde 21 år bör särskild vikt fästas vid gärningspersonens ålder när straffet fastställs. Bestämmelserna om verkställighet av tvistemålsdomar är identiska för barn och vuxna. Om motparten inte fullgör sina skyldigheter enligt en dom eller ett beslut kan parten ansöka om att kronofogdemyndigheten ska verkställa domen eller beslutet. Föräldrabalken innehåller bestämmelser om verkställighet av domar och beslut om vårdnad, boende och umgänge, och om andra beslut enligt föräldrabalken. Barnets bästa ska sättas i främsta rummet vid verkställighet av sådana beslut.

**8. Tillgång till rättsmedel**

Alla personer, dvs. inte bara barn som utsatts för brott, har rätt att begära omprövning av ett beslut om att inte väcka åtal. En sådan begäran kan dock endast göras av berörda parter. Både barn och vuxna som utsatts för brott kan begära ersättning (skadestånd) från gärningspersonen. Eftersom barn i allmänhet saknar processbehörighet kan de endast inge invändningar, överklaganden och ansökningar om lagprövning i tvistemål genom sitt juridiska ombud.

**9. Allmänna adoptionsregler (för adoption av ett barn eller en vuxen)**

Adoptionsbeslut fattas av domstolen. Ansökan inges av den eller de personer som vill adoptera. Domstolen ska pröva om adoptionen bör ske. Tillstånd att adoptera ett barn ska inte beviljas om inte adoptionen anses gynna barnet.

Barnvänlig rättvisa i Sverige (255 Kb) en

Senaste uppdatering: 31/07/2020

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.